

NOTA

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Nota bestemd voor

- de Minister van Defensie

- de Staatssecretaris ✓ *OK*

d.t.v. de Secretaris-Generaal *ZJ*

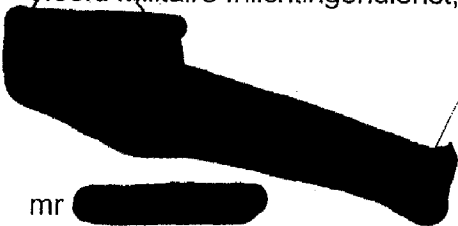
Nummer
DIS97002048

Datum
2 mei 1997

Onderwerp:
Inlichtingenbulletin

1. Hierbij doe ik U toekomen Inlichtingen-Bulletin nr. 16/97 van de MID.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr
Brigade-generaal

Bijlagen

- 1 -

Opsteller

drs

Doorkiesnummer

070 -3186967

Bur. Secretaris-Generaal	
1-5-97	D97001218

Σ

INLICHTINGEN-BULLETTIN NR.: 16/97

(1 mei 1997)

RUSLAND

Voortgaande terugval productie in militair-industrieel complex

Onlangs gepubliceerde cijfers wijzen uit dat de productie in het militair-industrieel complex (VPK) steeds verder terugloopt. Het totale productievolume in het VPK bedroeg in februari 1997 nog slechts 78,7% van dat van februari 1996. In 1996 bedroeg de totale productie in het VPK overigens nog maar ruim een vijfde van die in 1991. Russische economen omschrijven deze terugval als een "ongecontroleerde duikvlucht". De recente ontbinding van het pas in 1996 ingestelde Ministerie voor de Defensie-Industrie zal volgens hen dit proces alleen maar versnellen.

In de overige industrie is het tempo waarin de terugval verloopt aanzienlijk geringer, waarbij moet worden aangetekend dat de Russische regering zelf overigens al een geringe mate van groei meent te zien.

Zowel de civiele als de militaire productie binnen het VPK is in min of meer gelijke mate teruggelopen. Ook het aantal mensen dat in het VPK werkzaam is loopt terug. De slechtste cijfers zijn te vinden in sommige takken van de sector non-food consumptiegoederen, waar de productie met bijna de helft is verminderd. Dit illustreert het failliet van de door de overheid geïnitieerde conversieprogramma's voor de defensie-industrie.

Nog steeds geen besluitvorming over militaire hervormingen

Voor de derde maand in successie heeft de Russische Defensieraad (het hoogste presidentiële adviesorgaan inzake defensie-aangelegenheden) geen besluiten genomen over militaire hervormingen en het toekomstige strategische concept. Zoals bekend staan in de Defensieraad het concept van [REDACTED] (een afschrikingsstrategie met strategische kernwapens ter voorkoming van een nucleaire wereldoorlog en verder relatief omvangrijke conventionele strijdkrachten voor alle andere vormen van militair optreden) tegenover het concept van [REDACTED] vertrouweling [REDACTED] (een afschrikingsstrategie met strategische en tactische kernwapens ter voorkoming van nucleaire en grootschalige conventionele conflicten en relatief kleine conventionele strijdkrachten voor inzet in regionale conflicten). Door het uitstel van de besluitvorming blijft het Russische Ministerie van Defensie in een soort beleidsvacuüm opereren en kunnen geen prioriteiten worden gesteld. Zeker in het licht van de aangekondigde kortingen van de Russische staatsuitgaven, is het stellen van prioriteiten meer dan ooit noodzakelijk.

Het uitstel houdt zeker verband met de grote tegenstellingen in de Defensieraad. Voorts zal [REDACTED] mogelijk willen afwachten of het [REDACTED] en [REDACTED] de twee recent benoemde, hervormingsgezinde eerste vice-premiers, zal lukken om hun hervormingsbeleid en radicale bezuinigingsvoorstellen door de Doema te loodsen.

LIBANON-RUSLAND

Samenwerking/Russische opstelling Midden-Oosten

Voor het eerst in de geschiedenis van de bilaterale betrekkingen heeft een Libanese premier een officieel bezoek aan Moskou gebracht. Premier [REDACTED] voerde in de eerste week van april jl. besprekingen met president [REDACTED] premier [REDACTED] en de Minister van Buitenlandse Zaken [REDACTED] alsook enkele hoge militairen. In dit verband werd een aantal akkoorden over uitbreiding van de bilaterale samenwerking, met name op economisch en technisch gebied, ondertekend. Dit was een vervolg op een beginselovereenkomst die al in 1995 in Libanon tot stand was gekomen.

Belangwekkend was vooral de bekendmaking van [REDACTED] - Arabist en Midden-Oosten-deskundige - na de ontmoeting met [REDACTED] dat Rusland "met nieuwe initiatieven een grotere rol in het vredesproces in het Midden-Oosten wil gaan spelen". [REDACTED] vermeldde geen bijzonderheden, maar refereerde aan de rol van Rusland als mede-initiator van het vredesoverleg (Vredesconferentie van Madrid oktober 1991).

Van betekenis in dezen zijn de besprekingen die prominenten in de Russische regering in februari jl. voerden met de president van de Palestijnse Autoriteit [REDACTED] en in maart jl. met de Israëliische premier [REDACTED] [REDACTED] (en [REDACTED] hebben met [REDACTED] gesproken over de impasse in het Midden-Oosten-overleg, in het bijzonder tussen Israël en Syrië/Libanon. De Russische leiding heeft de "parallellie in de Libanese en Syrische belangen" tegenover Israël onderstreept. Het betekent dat Moskou de koppeling door het Syrische regime van de teruggave van de Golan Hoogte met de terugtrekking van Israël uit Zuid-Libanon steunt, en derhalve de poging van Israël tot scheiding hiervan afwijst. Tevens hieraan gerelateerd was het bezoek van [REDACTED] aan de Syrische president [REDACTED] op de dag vóór zijn bezoek aan Moskou. [REDACTED] die kan worden beschouwd als een vertrouweling van [REDACTED], heeft ongetwijfeld zijn agenda voor het bezoek aan Moskou vooraf met de Syrische leider gecoördineerd. Voorts is vermeldenswaard dat de Russische onderminister van Buitenlandse Zaken voor Midden-Oosten Aangelegenheden, [REDACTED] op 24 april met [REDACTED] in Beiroet overleg voerde over het vredesproces. [REDACTED] had daags daarvoor in Israël een ontmoeting met premier [REDACTED] en de Amerikaans bemiddelaar [REDACTED] na eerder overleg te hebben gevoerd met president [REDACTED]. Hij bracht hiervan verslag uit bij [REDACTED].

Hoewel dit niet bekend is gemaakt, zijn er aanwijzingen dat in het kader van de genoemde "technische" samenwerking ook eventuele militaire leveranties aan Libanon door de Russische leiding bij [REDACTED] ter sprake zijn gebracht. Rusland heeft, zo genoemd "defensief", materieel aan Libanon aangeboden, dat onmiddellijk kan worden geleverd. Het zou gaan om overtollige tanks (T-62 en/of T-72), pantservoertuigen (BMP-2), lichte wapens, maar ook om geavanceerde luchtverdedigingsmiddelen. Libanon beschikt over een hoeveelheid verouderde wapens van Sovjetmakelij (tanks, artillerie en luchtdoelartillerie). Er moet op worden gewezen dat Rusland sedert enige tijd in het Midden-Oosten een redelijk succesvol offensief voert om wapens te verkopen.

TURKIJE

Actuele positie PKK

Naast de, geleidelijk, toenemende islamisering zijn ook de activiteiten van de Turks Koerdische Arbeiderspartij (PKK) een belangrijke factor in de binnenlandse politiek in Turkije. De aandacht van de Turkse Nationale Veiligheidsraad, die door de militaire leiding wordt gedomineerd, richt zich steeds meer op de politieke activiteiten die de PKK in West-Europa, alsook in Syrië/Libanon en Irak ontplooit.

De links-radicalen PKK van Turkse Koerden begon de gewapende strijd voor een onafhankelijke Koerdische staat in zuidoost Turkije in 1984. Vanaf medio 1991 tot 1993 zijn de militaire en terroristische acties door de PKK sterk opgevoerd. De gevolgen van de confrontatie met de Turkse strijdkrachten, die op het hoogtepunt van de strijd tenminste 150.000 man hebben ingezet, waren ingrijpend. Ruim 2000 Koerdische dorpen in het gebied zijn door toedoen van het Turkse leger ontvolkt en de plaatselijke infrastructuur is praktisch vernietigd.

De Turkse strijdkrachten hebben in de afgelopen jaren de PKK-strijdgroepen substantiële verliezen toegebracht. Als gevolg hiervan zijn militaire acties van de PKK in zuidoost Turkije momenteel sporadisch en heeft het Turkse leger de veiligheidssituatie aldaar nu nagenoeg onder controle. In tegenstelling tot wat de Turkse militaire leiding beweert, is de militaire capaciteit van de PKK echter niet geheel vernietigd. De PKK blijft over steunpunten beschikken in het Noord-Iraakse grensgebied en ontvangt beperkte militaire en financiële steun van Irak en Syrië (waar PKK-leider [REDACTED] regelmatig verblijft), alsmede van Armenië. In deze landen zijn ook politieke centra van de PKK gevestigd. Turkse land- en luchtmachteenheden blijven dan ook periodiek kleinschalige operaties uitvoeren tegen PKK-doelen in zuidoost Turkije, alsook in Noord-Irak en in het grensgebied met Iran.

De Turkse strijdkrachten hebben in het Iraakse grensgebied een "veiligheidszone" (5 à 10) km) ingesteld, die zij echter niet bezet houdt. Wel heeft Turkije pal aan haar zuidgrens permanent een strijdmacht (tenminste 40.000 man) geconcentreerd. Van belang is verder dat, los van de PKK-aanhang, een groot gedeelte van de Koerden (ca. 15 miljoen op een totale bevolking van ca. 62 miljoen) zich keert tegen de etnisch discriminatoire politiek van de Turkse regering. Mede tegen deze achtergrond is (óók) de militaire leiding inmiddels voorstander van sociale en economische hulpprogramma's voor zuidoost Turkije, om de achterstandspositie van de Koerdische bevolking te verminderen.

Van belang is verder dat de gespannen relatie tussen Turkije en Syrië (vanwege de PKK presentie aldaar) onder grotere druk is komen te staan door de militaire samenwerkingsovereenkomst tussen Turkije en Israël. Syrië wordt in zijn afwijzende opstelling tegenover Turkije gesteund door Libanon, Irak, Iran en zelfs de Golfstaten.

AFRIKA

Zimbabwe: oefening voor VN-operaties

Zuidafrikaanse landen hebben onlangs voor het eerst een gezamenlijk peacekeeping-oefening gehouden. De oefening "Blue Hungwe" is in het oostelijk deel van Zimbabwe (Nyanga) uitgevoerd. Aan de regionale oefening hebben in totaal ruim 1.500 militairen deelgenomen die afkomstig zijn uit landen van de

Stg GEHEIM

zogenaamde Southern African Development Community (SADC). Deze in 1980 in Lusaka (Zimbabwe) opgerichte economische organisatie omvat momenteel een twaalfstal landen (waaronder Zuid Afrika, Tanzania, Angola, Zambia en Zimbabwe) die onder meer democratie, vrije handel, eenheid van muntsoort en respect voor de mensenrechten nastreeft.

De ruim twee weken durende oefening heeft volgens Generaal-majoor [REDACTED] van Zimbabwe voornamelijk in het teken gestaan van onderricht in VN-peacekeeping doctrines en -procedures alsmede verbetering van de samenwerking en afstemming van vaardigheden. De kosten van de oefening zouden naar schatting meer dan 900.000 US dollar bedragen en worden gedragen door het Verenigd Koninkrijk en Zimbabwe.

Zuidelijk Afrika zou met de inzet van de SADC-eenheid op termijn kunnen bijdragen aan (vredes)operaties in VN-verband.

AZIË

China ratificeert *Chemical Weapons Convention* (CWC)

Het dagelijks bestuur van het 8e Volkscongres heeft 7 april, op voordracht van president [REDACTED] de ondertekening van het CWC geratificeerd. VN-secretaris [REDACTED] is hiervan op 25 april in kennis gesteld. President [REDACTED] en zijn minister van buitenlandse zaken [REDACTED] hebben via een gezamenlijk communiqué verklaard dat China de doelstelling van het CWC volledig onderschrijft en dat de bepalingen strikt zullen worden nageleefd.

Het CWC houdt een verbod in voor ontwikkeling, productie, opslag en gebruik van chemische wapens. Tevens wordt een vernietiging van bestaande voorraden opgelegd.

De toekomst zal uitwijzen in hoeverre [REDACTED] de daad bij het woord zal (kunnen) voegen. China is namelijk een 'grootheid' op het gebied van chemische wapens.